

Journal Website

Article history:

Received 25 August 2025

Revised 29 December 2025

Accepted 05 January 2026

Initial Publication 24 January 2026

Final Publication 23 September 2026

Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders

Volume 5, Issue 3, pp 1-16

E-ISSN: 2981-1759

Structural Modeling of Social Interest Based on Basic Psychological Needs and Parenting Styles with the Mediating Role of Self-Efficacy among Persian, Turk, and Kurdish Adolescents

Neda. Azizi¹, Ahmad. Baseri^{2*}, Khadijeh. Abolmaali Alhosseini³

¹ PhD Student, Department of Educational Psychology, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Imam Hussein University, Tehran, Iran

³ Department of Psychology, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

* Corresponding author email address: Ahmadbas@gmail.com

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Azizi, N., Baseri, A., & Abolmaali Alhosseini, K. (2026). Structural Modeling of Social Interest Based on Basic Psychological Needs and Parenting Styles with the Mediating Role of Self-Efficacy among Persian, Turk, and Kurdish Adolescents. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 5(3), 1-17.

© 2026 the authors. Published by Maher Talent and Intelligence Testing Institute, Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: This study aimed to explain a structural model for predicting social interest based on basic psychological needs and parenting styles with the mediating role of self-efficacy among Persian, Turk, and Kurdish adolescents.

Methodology: This descriptive–correlational study employed structural equation modeling. The population consisted of adolescents aged 15–17 in Tehran, Tabriz, and Sanandaj, from which 590 participants were selected using multistage cluster sampling. Data were collected using the Basic Psychological Needs Scale, Sherer’s Self-Efficacy Questionnaire, Crandall’s Social Interest Scale, and Schaefer’s Parenting Styles Questionnaire. Analyses were conducted using AMOS software.

Findings: Results indicated that basic psychological needs had a significant direct effect on social interest; affectionate parenting positively and controlling parenting negatively predicted social interest; self-efficacy significantly mediated the relationship between basic psychological needs and social interest but did not mediate the relationship between parenting styles and social interest. Model fit indices confirmed excellent fit (CFI=0.996, RMSEA=0.034).

Conclusion: The findings highlight the central role of satisfying basic psychological needs and promoting affectionate parenting practices in enhancing adolescents’ social interest across diverse cultural contexts.

Keywords: Social interest; basic psychological needs; parenting styles; self-efficacy; adolescents

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Adolescence represents a pivotal developmental period during which individuals establish enduring social identities, interpersonal competencies, and psychological resources necessary for adaptive functioning. One of the central constructs reflecting healthy psychosocial development during this stage is social interest, a concept rooted in Adlerian psychology that refers to individuals' sense of belonging, empathy, cooperation, and responsibility toward others. Social interest is not merely an interpersonal disposition but a core indicator of mental health and social integration (Huber, 2008). Adolescents with strong social interest demonstrate greater psychological well-being, social adjustment, and resilience, while deficiencies in social interest have been linked to social withdrawal, behavioral difficulties, and emotional distress (Gholami et al., 2022; Yang et al., 2016).

The formation of social interest occurs within complex motivational and relational systems. Among the most influential internal mechanisms shaping adolescents' social development are basic psychological needs, as articulated by Self-Determination Theory. According to this framework, the needs for autonomy, competence, and relatedness constitute essential conditions for psychological growth and intrinsic motivation (Deci & Ryan, 2002). When these needs are adequately satisfied, adolescents experience higher vitality, engagement, and prosocial orientation, all of which contribute directly to social interest (Gholami et al., 2022; Pouri Mohamad & Mirhashimi, 2019). Satisfaction of relatedness fosters emotional connection and belonging, autonomy strengthens personal agency in social participation, and competence enhances confidence in navigating social environments (Yang et al., 2016).

Simultaneously, adolescents' motivational development is profoundly shaped by parenting styles, which constitute the most proximal socialization context. Extensive evidence indicates that warm, supportive, and autonomy-granting parenting promotes social competence, empathy, and cooperative behavior, whereas controlling, harsh, or inconsistent parenting undermines social development and increases maladjustment (Altay & Gure, 2019; Yang, 2024; Zokai Far & Mousazadeh, 2020). Parental warmth provides emotional security and models positive interpersonal behavior, creating fertile ground for the emergence of social interest (Carmo et al., 2021; Gadeyne et al., 2015). Conversely, excessive control constrains autonomy and social exploration, weakening adolescents' inclination toward social engagement (Yang, 2024).

Bridging motivational and relational processes is the construct of self-efficacy, derived from Bandura's social-cognitive theory. Self-efficacy reflects individuals' beliefs in their capacity to organize and execute actions required to manage prospective situations (Bandura, 1997). In adolescence, self-efficacy influences persistence, emotional regulation, social initiative, and coping, thereby playing a decisive role in social participation and adjustment (Gabriel et al., 2025; Greco et al., 2022). Empirical findings show that adolescents who perceive themselves as socially competent are more willing to engage in cooperative activities and sustain positive relationships (Ataie Moghanloo et al., 2017).

Recent research further demonstrates that self-efficacy functions as a psychological bridge linking supportive parenting and need satisfaction to adaptive social outcomes (Kim & Park, 2025; Nikooyeh E & Mohammadi Aria, 2025). According to expectancy-value theory, self-efficacy beliefs strongly determine individuals' involvement in achievement and social activities (Eccles & Wigfield, 2000). Thus, adolescents'

social interest may not emerge solely from environmental conditions but from how these conditions are cognitively processed into personal capability beliefs (Gabriel et al., 2025).

Cultural context plays a crucial role in shaping these developmental processes. Cultural models of self and social relationships differ significantly between collectivistic and individualistic societies (Markus & Kitayama, 2020). Iran's multiethnic structure—including Persian, Turk, and Kurdish populations—provides a unique context for investigating how family practices and motivational processes jointly contribute to adolescents' social development. Cultural values, communication patterns, and social norms vary across these ethnic groups, potentially influencing both parenting styles and adolescents' social interest (Jafari et al., 2017; Tao et al., 2013).

Despite extensive literature on each construct individually, few studies have examined the integrated pathways through which basic psychological needs and parenting styles jointly influence social interest via self-efficacy within a culturally diverse adolescent population. Addressing this gap, the present study tested a comprehensive structural model predicting adolescents' social interest based on basic psychological needs and parenting styles, with self-efficacy as a mediating mechanism, among Persian, Turk, and Kurdish adolescents.

Methods and Materials

This study employed a descriptive–correlational design using structural equation modeling. The population consisted of adolescents aged 15–17 from high schools in Tehran, Tabriz, and Sanandaj. A multistage cluster sampling method yielded a final sample of 590 students. Data were collected using validated instruments measuring basic psychological needs, self-efficacy, social interest, and parenting styles. Reliability coefficients for all measures were satisfactory. Data analysis was conducted using AMOS software.

Findings

Results indicated that basic psychological needs exerted a significant direct effect on adolescents' social interest. Parenting characterized by warmth and affection positively predicted social interest, whereas controlling parenting exerted a significant negative effect. Self-efficacy demonstrated a significant mediating role in the relationship between basic psychological needs and social interest but did not significantly mediate the relationship between parenting styles and social interest.

Model fit indices confirmed excellent model adequacy (CFI = 0.996; RMSEA = 0.034; TLI = 0.992). The model explained a substantial proportion of variance in social interest and self-efficacy, indicating strong predictive power.

Discussion and Conclusion

The findings highlight that adolescents' social interest emerges from a dynamic interaction between internal motivational resources and external relational environments. Satisfaction of basic psychological needs directly enhances social engagement by strengthening adolescents' intrinsic motivation, emotional security, and interpersonal openness. Supportive parenting independently contributes to social interest by cultivating emotional safety and social modeling.

Self-efficacy functions as a central psychological mechanism through which need satisfaction translates into confident social participation. Adolescents who feel competent, autonomous, and socially connected develop stronger beliefs in their ability to manage interpersonal challenges, thereby sustaining higher social interest. However, the absence of mediation in the parenting–social interest pathway suggests

that parental influence operates more directly through emotional bonding and social learning rather than cognitive self-appraisal.

The consistency of these mechanisms across Persian, Turk, and Kurdish adolescents suggests that core motivational processes underlying social interest may be culturally robust, although their expression remains sensitive to family and cultural contexts.

Collectively, the study underscores the importance of fostering supportive family environments, promoting adolescents' psychological need satisfaction, and strengthening self-efficacy to enhance social interest and, by extension, adolescents' psychological well-being and social integration.

وبسایت مجله

تاریخچه مقاله

دریافت شده در تاریخ ۳ شهریور ۱۴۰۴

اصلاح شده در تاریخ ۸ دی ۱۴۰۴

پذیرفته شده در تاریخ ۱۵ دی ۱۴۰۴

اولین انتشار در تاریخ ۴ بهمن ۱۴۰۴

انتشار نهایی در تاریخ ۱ مهر ۱۴۰۵

پویایی‌های روانشناختی در اختلال‌های خلقی

دوره ۵، شماره ۳، صفحه ۱۷-۱

شاپای الکترونیکی: ۲۹۸۱-۱۷۵۹

مدلیابی ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی و سبک‌های فرزندپروری با نقش میانجی خودکارآمدی در نوجوانان فارس، ترک و کرد

ندا عزیزی^۱، احمد باصری^{۲*}، خدیجه ابوالمعالی الحسینی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی تربیتی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استادیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی فرهنگی، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران، ایران

۳. گروه روانشناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: Ahmadbas@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی/اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

عزیزی، ندا، باصری، احمد، و الحسینی، خدیجه ابوالمعالی. (۱۴۰۵). مدلیابی ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی و سبک‌های فرزندپروری با نقش میانجی خودکارآمدی در نوجوانان فارس، ترک و کرد. *پویایی‌های روانشناختی در اختلال‌های خلقی*، ۵(۳)، ۱۷-۱.

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

هدف: هدف این پژوهش تبیین الگوی ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی و سبک‌های فرزندپروری با نقش میانجی خودکارآمدی در میان نوجوانان فارس، ترک و کرد بود.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی و مبتنی بر مدلیابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل نوجوانان ۱۵ تا ۱۷ ساله شهرهای تهران، تبریز و سنندج بود که ۵۹۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس نیازهای بنیادین روان‌شناختی دسی و رایان، پرسشنامه خودکارآمدی شرر، پرسشنامه علاقه اجتماعی کراندال و پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری شیفر بود. داده‌ها با نرم‌افزار AMOS تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد نیازهای بنیادین روان‌شناختی اثر مستقیم و معناداری بر علاقه اجتماعی دارند، سبک فرزندپروری با محبت اثر مثبت و سبک کنترل‌گر اثر منفی معنادار بر علاقه اجتماعی دارد، و خودکارآمدی نقش میانجی معناداری در رابطه بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی و علاقه اجتماعی ایفا می‌کند، اما در رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و علاقه اجتماعی نقش میانجی معناداری ندارد. شاخص‌های برازش مدل ($CFI=0.996$, $RMSEA=0.034$) برازش بسیار مطلوب مدل را تأیید کردند.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی و تجربه سبک‌های فرزندپروری مبتنی بر محبت، از طریق تقویت مسیرهای انگیزشی و اجتماعی، نقش اساسی در ارتقای علاقه اجتماعی نوجوانان در بافت‌های فرهنگی مختلف ایفا می‌کند.

کلیدواژگان: علاقه اجتماعی؛ نیازهای بنیادین روان‌شناختی؛ سبک‌های فرزندپروری؛ خودکارآمدی؛ نوجوانان

مقدمه

نوجوانی یکی از حساس‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین مراحل رشد انسان است که طی آن، بنیان‌های هویتی، اجتماعی و هیجانی فرد شکل می‌گیرد و مسیرهای اساسی تعامل با خود، دیگران و جامعه تثبیت می‌شود. در این دوره، نوجوانان به‌طور هم‌زمان با تحولات زیستی، شناختی و اجتماعی مواجه‌اند و نیازمند منابع درونی و بیرونی مؤثری برای سازگاری و رشد سالم هستند. یکی از مهم‌ترین سازه‌هایی که در این مرحله از رشد نقشی اساسی در سلامت روان، کیفیت روابط اجتماعی و انسجام اجتماعی ایفا می‌کند، «علاقه اجتماعی» است؛ مفهومی که ریشه در روان‌شناسی فردنگر آدلر دارد و به احساس تعلق، همدلی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و گرایش به مشارکت سازنده در جامعه اشاره دارد (Huber, 2008). علاقه اجتماعی نه‌تنها شاخصی از رشد سالم شخصیت محسوب می‌شود، بلکه بنیان شکل‌گیری رفتارهای نوع‌دوستانه، همکاری اجتماعی و احساس پیوند با دیگران را فراهم می‌سازد و در نتیجه نقش مهمی در پیشگیری از آسیب‌های روانی و اجتماعی ایفا می‌کند (Gholami et al., 2022). پژوهش‌های معاصر نیز نشان داده‌اند نوجوانانی که از سطح بالاتری از علاقه اجتماعی برخوردارند، سازگاری روانی بالاتر، روابط بین‌فردی سالم‌تر و مشارکت اجتماعی فعال‌تری دارند (Yang et al., 2016).

از سوی دیگر، علاقه اجتماعی سازه‌ای صرفاً فردی نیست، بلکه در بسترهای خانوادگی، فرهنگی و اجتماعی پرورش می‌یابد. جوامع مختلف با الگوهای فرهنگی متفاوت، مسیرهای متمایزی برای رشد علاقه اجتماعی فراهم می‌کنند. دیدگاه فرهنگ و خود نشان می‌دهد که شیوه ادراک خود، روابط اجتماعی و انگیزش در فرهنگ‌های جمع‌گرا و فردگرا تفاوت‌های بنیادینی دارد (Markus & Kitayama, 2020). در فرهنگ‌های جمع‌گرا، تأکید بر پیوندهای اجتماعی، مسئولیت مشترک و وابستگی متقابل، به‌طور طبیعی بستر مساعدتری برای رشد علاقه اجتماعی فراهم می‌کند، در حالی که در فرهنگ‌های فردگرا، گرایش به استقلال فردی می‌تواند مسیرهای متفاوتی از شکل‌گیری علاقه اجتماعی را رقم بزند (Jafari et al., 2017). این تفاوت‌های فرهنگی نشان می‌دهد که مطالعه علاقه اجتماعی بدون در نظر گرفتن بافت فرهنگی و قومی، تصویری ناقص از این سازه مهم ارائه خواهد داد.

در همین چارچوب، ایران به‌عنوان جامعه‌ای چندقومیتی متشکل از اقوام فارس، ترک و کرد، بستر مناسبی برای بررسی تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی بر رشد علاقه اجتماعی نوجوانان فراهم می‌آورد. تفاوت‌های فرهنگی، شیوه‌های تعامل خانوادگی، نظام‌های ارزشی و سبک‌های فرزندپروری در میان این اقوام می‌تواند مسیرهای متفاوتی از رشد اجتماعی نوجوانان ایجاد کند و ضرورت پژوهش‌های بومی و چندقومیتی را برجسته می‌سازد (Gholami et al., 2022; Jafari et al., 2017).

یکی از مهم‌ترین چارچوب‌های نظری برای تبیین رشد اجتماعی و انگیزشی نوجوانان، نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان است که بر نقش اساسی سه نیاز بنیادین روان‌شناختی شامل خودمختاری، شایستگی و ارتباط تأکید دارد (Deci & Ryan, 2002). بر اساس این نظریه، ارضای این نیازها شرط اساسی رشد سالم روانی، انگیزش درونی و عملکرد بهینه فرد است. نوجوانانی که احساس خودمختاری، شایستگی و پیوند اجتماعی را تجربه می‌کنند، از انگیزش درونی قوی‌تر، سلامت روان بالاتر و گرایش بیشتر به مشارکت اجتماعی برخوردارند (Pouri, 2019). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که نیازهای بنیادین روان‌شناختی نه‌تنها با بهزیستی فردی، بلکه با رفتارهای اجتماعی مثبت و علاقه اجتماعی رابطه‌ای مستقیم و معنادار دارند (Gholami et al., 2022).

علاقه اجتماعی همچنین در ارتباطی تنگاتنگ با نیاز به ارتباط و تعلق قرار دارد؛ نیازی که در نظریه خودتعیین‌گری جایگاهی محوری دارد و بستر شکل‌گیری روابط سالم، همدلی و احساس مسئولیت اجتماعی را فراهم می‌کند (Deci & Ryan, 2002). نوجوانانی که نیاز ارتباطی آنان به‌خوبی ارضا می‌شود، آمادگی بیشتری برای مشارکت اجتماعی، همکاری گروهی و همیاری نشان می‌دهند و در نتیجه علاقه اجتماعی

بالاتری را تجربه می‌کنند (Yang et al., 2016). این یافته‌ها نشان می‌دهد که علاقه اجتماعی را نمی‌توان مستقل از سازوکارهای انگیزشی بنیادین انسان در نظر گرفت.

در کنار نیازهای بنیادین روان‌شناختی، سبک‌های فرزندپروری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی، نقشی تعیین‌کننده در رشد اجتماعی و هیجانی نوجوانان ایفا می‌کنند. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که کیفیت تعامل والد-فرزند، الگوهای ارتباطی خانواده و شیوه‌های تربیتی والدین به‌طور مستقیم بر شکل‌گیری مهارت‌های اجتماعی، همدلی و علاقه اجتماعی فرزندان اثر می‌گذارد (Gadeyne et al., 2015). فرزندپروری مبتنی بر محبت، حمایت عاطفی و نظارت منطقی با رشد شایستگی اجتماعی و رفتارهای نوع‌دوستانه در کودکان و نوجوانان همراه است، در حالی که سبک‌های کنترل‌گر، سرد یا بی‌ثبات می‌توانند رشد اجتماعی را تضعیف کنند (Altay & Gure, 2019; Yang, 2024).

مطالعات متعدد نشان داده‌اند که فرزندپروری مثبت زمینه‌ساز شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی سازگارانه، مسئولیت‌پذیری و علاقه اجتماعی است (Carmo et al., 2021; Zokai Far & Mousazadeh, 2020). در مقابل، کنترل افراطی، کمال‌گرایی والدین و روابط هیجانی ناسالم با کاهش شایستگی اجتماعی و ضعف در علاقه اجتماعی همراه است (Carmo et al., 2021). یافته‌های پژوهش‌های داخلی نیز نشان می‌دهد که سبک‌های فرزندپروری نقش معناداری در پیش‌بینی علاقه اجتماعی دانش‌آموزان دارند و این رابطه می‌تواند از طریق سازوکارهای شناختی و هیجانی تقویت یا تضعیف شود (Hosseini Mayan Aliyah, 2022; Yaqoubkhani Ghiasvandi, 2020).

در این میان، خودکارآمدی به‌عنوان یکی از سازه‌های محوری نظریه شناختی-اجتماعی بندورا نقش کلیدی در تبیین رفتارهای اجتماعی و انگیزشی ایفا می‌کند (Bandura, 1997). خودکارآمدی به باور فرد درباره توانایی خود برای سازمان‌دهی، اجرا و مدیریت رفتارهای لازم جهت دستیابی به اهداف اشاره دارد و از طریق تأثیر بر انتخاب رفتار، میزان تلاش، پایداری در برابر موانع و تنظیم هیجان‌ها، مسیر کنش اجتماعی فرد را شکل می‌دهد (Bandura, 1997). نوجوانانی که از خودکارآمدی بالاتری برخوردارند، در روابط اجتماعی، حل مسئله، مواجهه با چالش‌ها و مشارکت گروهی عملکرد موفق‌تری دارند (Gabriel et al., 2025; Greco et al., 2022).

شواهد پژوهشی حاکی از آن است که خودکارآمدی نه‌تنها پیامد شرایط رشدی مطلوب است، بلکه خود به‌عنوان یک سازوکار واسطه‌ای می‌تواند رابطه بین عوامل محیطی و پیامدهای اجتماعی را تبیین کند (Ataie Moghanloo et al., 2017; Gabriel et al., 2025). مطالعات نشان داده‌اند که فرزندپروری حمایتگر و ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی با تقویت خودکارآمدی نوجوانان همراه است و این خودکارآمدی تقویت‌شده به نوبه خود به افزایش علاقه اجتماعی، سازگاری اجتماعی و رفتارهای یاری‌گرانه منجر می‌شود (Kim & Park, 2025; Nikooyeh, 2019; E & Mohammadi Aria, 2025; Pouri Mohamad & Mirhashimi, 2019).

علاوه بر این، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که خودکارآمدی در بستر روابط خانوادگی و ارتباط والد-نوجوان نقش مهمی در تنظیم رفتارهای اجتماعی و هیجانی ایفا می‌کند (Doroodahi, 2020; Tuohy et al., 2025). نوجوانانی که در خانواده‌هایی با ارتباط گرم و حمایتگر رشد می‌کنند، باور قوی‌تری به توانمندی‌های خود پیدا کرده و این باور زمینه مشارکت اجتماعی فعال‌تر آنان را فراهم می‌سازد (Kim & Park, 2025). همچنین خودکارآمدی با متغیرهای گسترده‌تری از سلامت روان و کیفیت زندگی در ارتباط است و به‌طور غیرمستقیم بر رشد اجتماعی و علاقه اجتماعی اثر می‌گذارد (Bellussi et al., 2005; Saadati & Parsakia, 2023).

از منظر انگیزشی نیز مدل انتظار-ارزش اکلس تبیین می‌کند که باورهای خودکارآمدی به‌عنوان پیش‌شرط‌های انگیزشی، میزان درگیری فرد در فعالیت‌های اجتماعی و تحصیلی را تعیین می‌کنند (Eccles & Wigfield, 2000). نوجوانانی که خود را توانمند در برقراری ارتباط، همکاری با دیگران و مدیریت موقعیت‌های اجتماعی می‌دانند، علاقه اجتماعی بالاتری را تجربه کرده و با احتمال بیشتری در فعالیت‌های جمعی مشارکت می‌کنند (Ataie Moghanloo et al., 2017; Gabriel et al., 2025).

با وجود غنای پژوهش‌های موجود، بررسی هم‌زمان نقش نیازهای بنیادین روان‌شناختی، سبک‌های فرزندپروری و خودکارآمدی در قالب یک مدل یکپارچه برای پیش‌بینی علاقه اجتماعی، به‌ویژه در بافت چندقومیتی ایران، هنوز به‌طور نظام‌مند مورد مطالعه قرار نگرفته است. بیشتر مطالعات پیشین هر یک از این متغیرها را به‌صورت جداگانه بررسی کرده‌اند و کمتر پژوهشی به تحلیل هم‌زمان این سازه‌ها در چارچوب یک مدل علی-ساختاری پرداخته است (Pouri Mohamad & Mirhashimi, 2019; Hosseini Mayan Aliyah, 2022). همچنین نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیوند میان نیازهای بنیادین روان‌شناختی، فرزندپروری و علاقه اجتماعی در نوجوانان اقوام مختلف ایران هنوز به‌روشنی تبیین نشده است.

از سوی دیگر، یافته‌های مطالعات فرهنگی نشان می‌دهد که ارزش‌های جمع‌گرایانه و فردگرایانه می‌توانند الگوهای متفاوتی از روابط خانوادگی، انگیزش و رشد اجتماعی ایجاد کنند (Markus & Kitayama, 2020; Tao et al., 2013). در چنین شرایطی، بررسی الگوی رشد علاقه اجتماعی در میان نوجوانان فارس، ترک و کرد می‌تواند تصویری دقیق‌تر از سازوکارهای مشترک و متمایز این فرآیند در بافت فرهنگی ایران ارائه دهد و زمینه طراحی مداخلات آموزشی و تربیتی متناسب با تنوع فرهنگی کشور را فراهم سازد.

بنابراین، با توجه به اهمیت بنیادین علاقه اجتماعی در سلامت روان و انسجام اجتماعی نوجوانان، نقش محوری نیازهای بنیادین روان‌شناختی و سبک‌های فرزندپروری در شکل‌گیری آن، و جایگاه کلیدی خودکارآمدی به‌عنوان سازوکار واسطه‌ای انگیزشی، انجام پژوهشی که این متغیرها را در قالب یک مدل ساختاری یکپارچه و در بافت چندقومیتی بررسی کند، ضرورتی علمی و کاربردی به شمار می‌رود. بر این اساس، هدف پژوهش حاضر تبیین الگوی ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی و سبک‌های فرزندپروری با نقش میانجی خودکارآمدی در میان نوجوانان فارس، ترک و کرد است.

مواد و روش پژوهش

روش تحقیق حاضر توصیفی و از نوع همبستگی و با رویکرد معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش عبارت است از کلیه دانش‌آموزان نوجوانان اقوام فارس، کرد و ترک ایرانی که در دامنه سنی ۱۵ تا ۱۷ سال قرار دارند و از انجاییکه در روش مدل‌یابی معادلات ساختاری حجم نمونه می‌تواند ۵ تا ۱۵ مشاهده به ازای هر متغیر اندازه‌گیری شده (یا سوال) تعیین شود (هومن، ۱۳۹۵)، بنابراین با توجه به تعداد ۸۱ گویه و هفت برابر تعداد گویه‌ها ۵۶۷ نفر به عنوان نمونه آماری تعیین می‌گردد که برای اطمینان از کفایت نمونه و افزایش اعتبار بیرونی، با در نظر گرفتن حذف پرسشنامه‌های ناقص، حجم نمونه ب تعداد ۲۰۰ نفر از هر قوم انتخاب شد (در مجموع ۶۰۰ نفر از استانهای فارس نشین (تهران)، ترک نشین (تبریز) و کرد نشین (سنندج)) که بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای صورت گرفت که در این راستا، ابتدا مدارس شهرهای منتخب با توجه به ناحیه مانند ناحیه بندی آموزشی به عنوان خوشه انتخاب و کد گذاری شدند، سپس با استفاده از قرعه کشی ۵ مدرسه از هر ناحیه به عنوان نمونه انتخاب شدند و برای انتخاب کلاس‌های هر مدرسه انتخاب شده نیز از روش تصادفی ساده استفاده شد که در نهایت با توجه به پرسشنامه‌های بی پاسخ و ناقص ۵۹۰ دانش‌آموز به عنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفتند.

نیازهای اساسی روانشناختی گاردیا، دسی و رایان^۱: برای اندازه‌گیری این متغیر از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نیازهای روان‌شناختی اساسی گاردیا، دسی و رایان (۲۰۰۰) استفاده می‌شود. این مقیاس از ۲۱ گویه تشکیل شده است که سه نیاز روان‌شناختی را مورد سنجش قرار می‌دهد که عبارتند از: مولفه‌های خودمختاری، شایستگی و ارتباط. در این پرسشنامه حد پایین نمره (۲۱)، حد متوسط ۵۲ و

^۱ - Gardia, Deci & Ryan

حد بالای آن ۱۰۵ می‌باشد که نمره بالاتر نشان دهنده نیازهای بنیادی روانی بالا است و نمره پایین نشان دهنده این امر است که نیازهای بنیادی روانی در فرد پایین است. دسی و رایان (۲۰۰۱) آلفای کرونباخ را برای نمره کل معادل $0/83$ گزارش کردند. در ایران این مقیاس در نمونه‌های مدیران و دانشجویان ایرانی اجرا شده و از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است. به طوری که آلفای بین $0/74$ تا $0/79$ در نوسان است. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ $0/82$ به دست آمده است.

پرسشنامه خودکارآمدی عمومی: این پرسشنامه توسط شرر و همکاران در سال (۱۹۸۲) ساخته شد و دارای ۱۷ ماده است. این پرسشنامه بر پایه ی مقیاس پنج رتبه ای لیکرت تنظیم شده است، بدین صورت که به پاسخ کاملاً مخالف نمره ۱، و به پاسخ کاملاً موافق نمره ۵ تعلق می‌گیرد. بالاترین نمره در این پرسشنامه برابر با ۸۵ و پایین ترین نمره ۱۷ می‌باشد و نمره متوسط برابر با ۴۲ می‌باشد که به هر اندازه نمره بیشتر باشد، نشان دهنده خودکارآمدی بالای فرد می‌باشد. روایی پرسشنامه توسط متخصصان و کارشناسان حوزه مدیریت و همچنین توسط استاد راهنما مورد تایید قرار گرفته و پایایی آن علاوه بر اینکه توسط سازنده آن $0/89$ گزارش شده بود. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ $0/77$ به دست آمده است.

پرسشنامه علاقه اجتماعی: برای سنجش علاقه اجتماعی از پرسشنامه علاقه اجتماعی کراندال جیمز کراندال ۱ (۱۹۷۵) استفاده شد. در مقیاس علاقه اجتماعی فرد با تعیین ارجحیت گزینه‌ها درواقع بله یا خیر به سؤال‌ها می‌دهد. فرد با این انتخاب نشان می‌دهد که ارتباط با مرد چقدر برایش مهم است. در این ۲۴ جفت در ۱۵ جفت یک صفت خودگرایانه در مقابل دیگرگرایانه آورده شده است که پاسخ به صفت دیگرگرایانه آن، یک امتیاز در نظر گرفته می‌شود و از سطح ۰-۷ علاقه اجتماعی سطح پایین، ۷-۹ سطح علاقه اجتماعی متوسط و از ۹-۱۵ سطح بالا را نشان می‌دهد. ۶ عبارت باقیمانده دو نگرش متفاوت به هستی را نشان می‌دهد که در امتیازدهی حائز اهمیت نمی‌باشد. در این آزمون در مواد ۲۲، ۲۱، ۱۴، ۱۲، ۹، ۷، ۲، گزینه اول دارای امتیاز یک هستند و گزینه دوم هیچ امتیازی ندارند. نمره‌گذاری در مواد ۲۳، ۲۰، ۱۹، ۱۸، ۱۵، ۱۱، ۵، ۳، به صورت معکوس انجام می‌شود، به طوری که گزینه دوم دارای امتیاز یک هستند و گزینه اول هیچ امتیازی نمی‌گیرند. مواد ۲۴، ۱۷، ۱۶، ۱۳، ۱۰، ۸، ۶، ۴، ۱، هم هیچ نمره ای را به خود اختصاص نمی‌دهد (نه صفر و نه یک). کراندال روایی پرسشنامه خود را $0/7$ گزارش کرده است که پس از انجام آن در پژوهش قدمعلی (۱۳۹۲) ضریب آلفای کرونباخ برابر با $0/79$ شده است. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ $0/73$ به دست آمده است.

پرسشنامه فرزندپروری: این پرسشنامه توسط شیفر (۱۹۶۵) تنظیم شده است که دارای ۷۷ سوال می‌باشد که دو بُعد محبت (سردی و گرمی) و کنترل (کنترل - آزادی) را مورد سنجش قرار می‌دهد و نمره گذاری پرسشنامه بر اساس طیف ۵ درجه ای لیکرت می‌باشد. با توجه به تحلیل عاملی تاییدی گویه‌های ۲-۴-۵-۷-۱۲-۱۷-۲۳-۲۴-۳۷-۵۷-۶۰-۵۵-۵۰-۴۴-۴۳-۷۶-۶۷-۶۵-۶۴ مورد تایید قرار گرفتند و در مجموع ۲۰ سوال در این پژوهش مورد تایید قرار گرفت و ۵۷ مورد حذف گردید. سوالات مربوط به محبت: (۱-۱۰) و کنترل (۱۱-۲۰) می‌باشد که جمع نمرات حاصل از گویه‌های مربوط به مولفه‌ها می‌تواند میزان سبک فرزندپروری والدین را مشخص نماید. نقاشیان ضریب پایایی این آزمون را با روش تنصیف $0/87$ ، یعقوبخوانی (۱۳۹۹) با روش تنصیف و آلفای کرونباخ $0/92$ و $0/82$ برای کل مقیاس $0/85$ گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ $0/84$ به دست آمده است.

داده‌های بدست آمده با روش مدل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار AMOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در ابتدا نتایج همبستگی بررسی شده و سپس مدل معادلات ساختاری ارائه می‌گردد.

جدول ۱

ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	نیازهای روانشناختی					
	خودکارآمدی	کنترل‌گر	بامحبت	خودمختاری	شایستگی	ارتباط
کنترل‌گر	همبستگی	۱				
	معناداری	۰.۰۰۰				
	تعداد	۴۷۹	۵۳۹			
بامحبت	همبستگی	۰.۳۵۰	۱			
	معناداری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰			
	تعداد	۴۹۸	۵۲۵	۵۶۸		
خودمختاری	همبستگی	-۰.۴۱۲	۰.۵۷۰	۱		
	معناداری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰		
	تعداد	۴۶۶	۴۸۴	۵۰۹	۵۲۹	
شایستگی	همبستگی	-۰.۵۲۱	۰.۳۸۲	-۰.۵۰۳	۱	
	معناداری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	
	تعداد	۴۵۵	۴۷۵	۴۹۸	۴۷۴	۵۱۸
ارتباط	همبستگی	-۰.۴۱۰	۰.۳۶۴	-۰.۵۲۸	۰.۵۸۱	۱
	معناداری	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰
	تعداد	۴۶۴	۴۷۹	۵۰۱	۴۹۰	۵۲۲
علاقه اجتماعی	همبستگی	۰.۱۶۱	-۰.۰۶۵	۰.۳۵۸	۰.۰۹۶	۱
	معناداری	۰.۰۰۰	۰.۱۳۱	۰.۰۰۰	۰.۰۲۷	۰.۰۰۰
	تعداد	۵۹۰	۵۹۰	۵۹۰	۵۹۰	۵۹۰

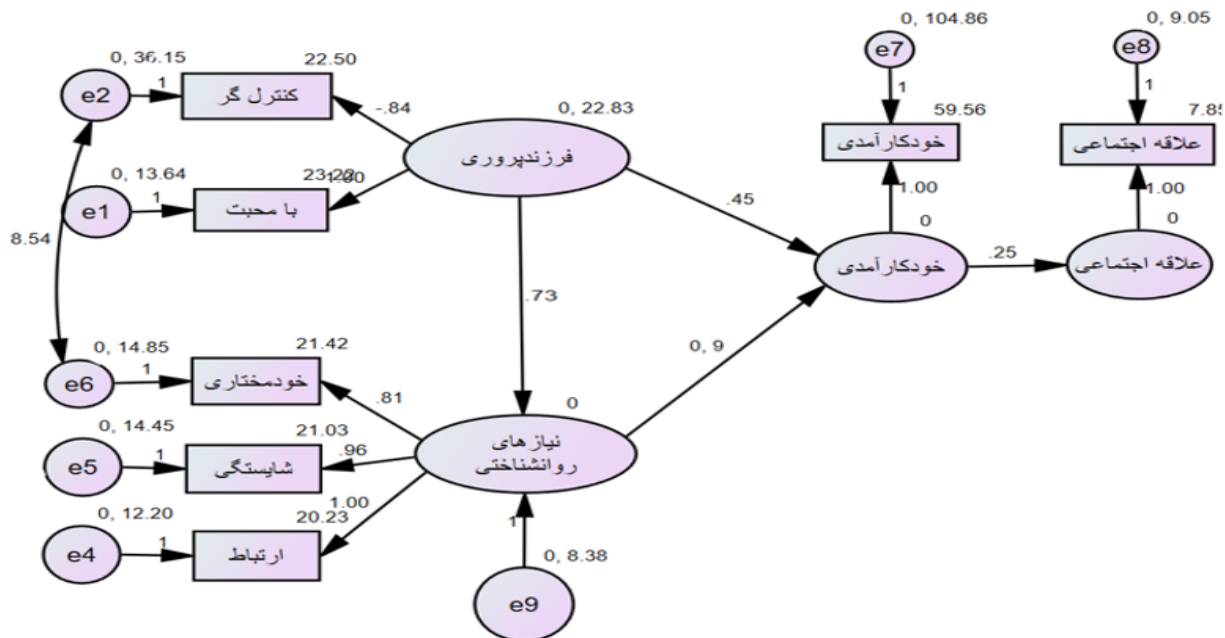
**. Correlation is significant at the ۰.۰۱ level (۲-tailed).

ماتریس همبستگی بین نمرات متغیرهای مورد مطالعه در جدول فوق نشان می‌دهد که علاقه اجتماعی با مولفه‌های فرزند پروری با محبت (۰.۳۵۸) دارای همبستگی معنادار در سطح اطمینان ۹۹ درصد است ولی با سبک فرزندپروری کنترل‌گر (-۰.۰۶۵) ارتباط معناداری ندارد. همچنین، بیشترین ارتباط علاقه اجتماعی با مولفه‌های نیازهای روانشناختی به ترتیب با نیاز ارتباطی (۰.۳۳۴)، خودمختاری (۰.۳۱۵) و شایستگی (۰.۰۹۶) است. همچنین ارتباط خودکارآمدی با علاقه اجتماعی نیز معنادار نیست (۰.۱۶۱) معنادار است.

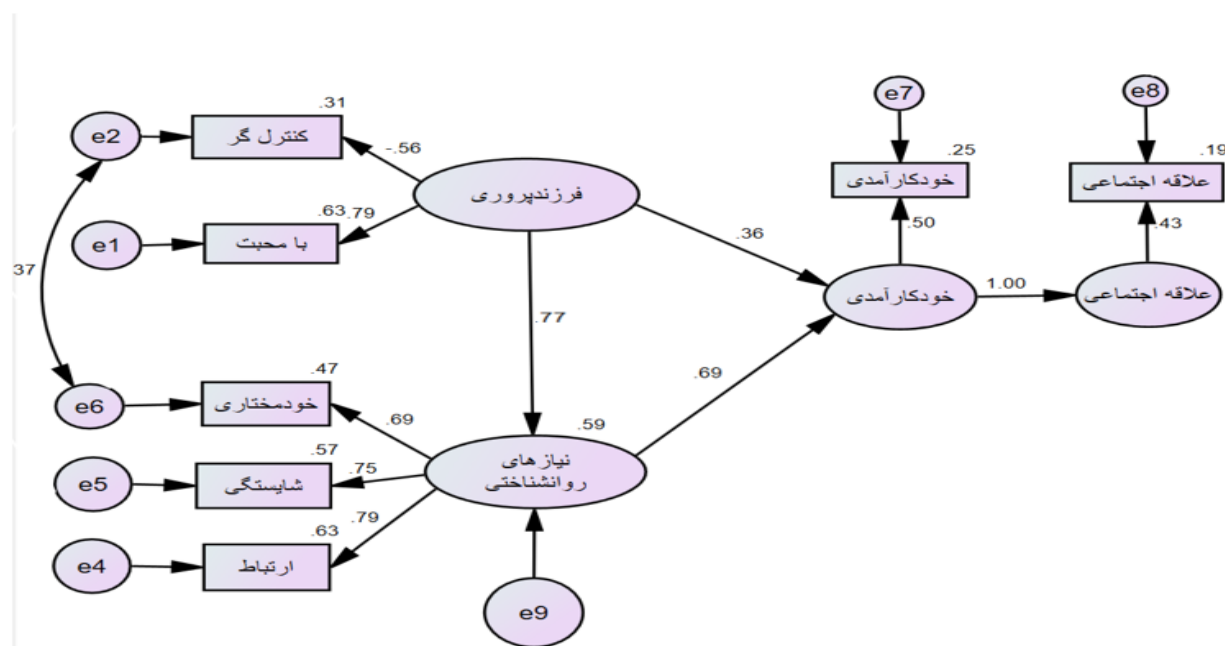
شکل ۱

الگوی ساختاری ضرایب غیراستاندارد پیش‌بینی علاقه اجتماعی برای کل افراد مورد مطالعه

شکل ۲

الگوی ساختاری ضرایب استاندارد پیش‌بینی علاقه اجتماعی برای کل افراد مورد مطالعه

جدول ۲

شاخص‌های برازش مدل

شاخص	مقدار	تفسیر
CMIN/DF	۱.۶۹۱	بسیار نزدیک به ۲ → برازش خوب
CFI	۰.۹۹۶	بالای ۰.۹۵ → برازش عالی
TLI	۰.۹۹۲	بالای ۰.۹۵ → برازش خوب
RMSEA	۰.۰۳۴	کمتر از ۰.۰۵ → برازش مطلوب
NFI	۰.۹۸۹	بالای ۰.۹۵ → برازش خوب
HOELTER .۰۵	۶۷۸	اندازه نمونه مناسب
HOELTER .۰۱	۸۷۸	اندازه نمونه مناسب

همه شاخص‌های برازش مدل در محدوده قابل قبول قرار دارند. مدل دارای برازش بسیار خوبی با داده‌های مشاهده‌شده است.

جدول ۳

ضریب تعیین (R^2)

متغیر وابسته	R^2	تفسیر
نیازهای روانشناختی	۰.۵۹۴	قوی
علاقه اجتماعی	۰.۱۸۹	ضعیف
خودکارآمدی	۰.۲۴۹	متوسط
خودمختاری	۰.۴۷۴	قوی
شایستگی	۰.۵۶۶	قوی
ارتباط	۰.۶۲۸	بسیار قوی
فرزندپروری کنترل‌گر	۰.۳۱۰	متوسط
فرزندپروری با محبت	۰.۶۲۶	بسیار قوی

ضریب تعیین بالای ۰.۵ نشان‌دهنده قدرت بالای متغیرهای مستقل در پیش‌بینی متغیرهای وابسته است.

جدول ۴

تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم

رابطه	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم
نیازهای روانشناختی ← فرزندپروری	۰.۷۳۳	-
خودکارآمدی ← نیازهای روانشناختی	۰.۸۹۹	-
خودکارآمدی ← فرزندپروری	۰.۴۵۰	-
خودمختاری ← نیازهای روانشناختی	۰.۸۰۶	-
شایستگی ← نیازهای روانشناختی	۰.۹۵۶	-
ارتباط ← نیازهای روانشناختی	۱.۰۰۰	-
فرزندپروری کنترل‌گر ← فرزندپروری	-۰.۸۴۴	-
فرزندپروری با محبت ← فرزندپروری	۱.۰۰۰	-

خودمختاری ← فرزندپروری	-	۰.۵۳۱
شایستگی ← فرزندپروری	-	۰.۵۸۰
ارتباط ← فرزندپروری	-	۰.۶۱۱

تأثیرات غیرمستقیم نیز معنادار بوده و نشان دهنده نقش واسطه‌ای متغیرهای مکنون در روابط هستند. بدین ترتیب که فرزندپروری از طریق نیازهای روانشناختی تأثیر معناداری بر خودکارآمدی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که نیازهای بنیادین روان‌شناختی شامل خودمختاری، شایستگی و ارتباط، پیش‌بینی‌کننده‌ای قوی و معنادار برای علاقه اجتماعی نوجوانان هستند. این نتیجه همسو با چارچوب نظری خودتعیین‌گری است که نیازهای بنیادین را زیربنای انگیزش سالم، رشد روانی و کنش اجتماعی سازگارانه می‌داند (Deci & Ryan, 2002). نوجوانانی که احساس خودمختاری، شایستگی و پیوند اجتماعی را تجربه می‌کنند، آمادگی بیشتری برای مشارکت اجتماعی، همیاری و مسئولیت‌پذیری از خود نشان می‌دهند؛ مؤلفه‌هایی که هسته اصلی علاقه اجتماعی را شکل می‌دهند. این یافته با نتایج مطالعات داخلی و خارجی که رابطه مثبت میان ارضای نیازهای بنیادین و علاقه اجتماعی یا سازه‌های هم‌راستای آن را گزارش کرده‌اند، همخوان است (Gholami et al., 2022; Pouri Mohamad & Mirhashimi, 2019; Yang et al., 2016). همچنین این نتیجه با تبیین آدلری علاقه اجتماعی به‌عنوان شاخص سلامت روان و رشد شخصیت هماهنگ است که در آن، پیوند با دیگران و احساس تعلق اجتماعی نقش بنیادین دارد (Huber, 2008).

در تبیین این یافته می‌توان گفت زمانی که نوجوانان خودمختاری را تجربه می‌کنند، احساس کنترل بر رفتار و تصمیم‌گیری‌های خود افزایش می‌یابد و این احساس به مشارکت فعال‌تر در روابط اجتماعی منجر می‌شود. احساس شایستگی نیز موجب تقویت باور نوجوان نسبت به توانایی تعامل مؤثر با محیط اجتماعی شده و او را به حضور فعال‌تر در فعالیت‌های گروهی و مسئولیت‌های اجتماعی سوق می‌دهد. از سوی دیگر، نیاز به ارتباط با فراهم آوردن بستر پیوند عاطفی، همدلی و حمایت متقابل، مستقیماً علاقه اجتماعی را تقویت می‌کند (Deci & Ryan, 2002; Yang et al., 2016). بدین ترتیب، سازوکار انگیزشی ارضای نیازهای بنیادین به‌صورت مستقیم در شکل‌گیری علاقه اجتماعی نوجوانان عمل می‌کند.

یافته مهم دیگر پژوهش آن بود که سبک فرزندپروری با محبت به‌صورت مثبت و سبک فرزندپروری کنترل‌گر به‌صورت منفی علاقه اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. این نتیجه با بدنه گسترده پژوهش‌های پیشین که نقش تعیین‌کننده سبک‌های فرزندپروری در رشد اجتماعی و هیجانی کودکان و نوجوانان را گزارش کرده‌اند، همسو است (Altay & Gure, 2019; Carmo et al., 2021; Yang, 2024; Zokai Far & Mousazadeh, 2020). مطالعات نشان داده‌اند که فرزندپروری مبتنی بر گرمی، حمایت و نظارت منطقی موجب رشد همدلی، مسئولیت‌پذیری، همکاری اجتماعی و در نتیجه علاقه اجتماعی می‌شود، در حالی که کنترل افراطی، سردی یا کمال‌گرایی والدین با تضعیف این توانمندی‌ها همراه است (Carmo et al., 2021; Gadeyne et al., 2015).

در تبیین این یافته، نظریه‌های رشد اجتماعی تأکید می‌کنند که کیفیت رابطه والد-فرزند، زیربنای شکل‌گیری الگوهای هیجانی و اجتماعی کودک است. والدین گرم و حمایتگر با فراهم آوردن محیطی ایمن، فرصت تجربه تعامل مثبت اجتماعی و تنظیم هیجان را برای فرزندان خود فراهم می‌کنند و این تجربه‌ها مستقیماً به رشد علاقه اجتماعی می‌انجامد (Gadeyne et al., 2015). در مقابل، سبک‌های کنترل‌گر با محدودسازی استقلال و تجربه اجتماعی نوجوان، زمینه بروز انزوا، کاهش همدلی و افت علاقه اجتماعی را فراهم می‌کنند (Yang, 2024).

(Zokai Far & Mousazadeh, 2020). این الگو در بافت فرهنگی ایران که روابط خانوادگی نقش محوری در رشد اجتماعی نوجوانان ایفا می‌کند، از اهمیت دوجندان برخوردار است (Jafari et al., 2017).

از یافته‌های برجسته پژوهش حاضر، نقش واسطه‌ای معنادار خودکارآمدی در رابطه بین نیازهای بنیادین روان‌شناختی و علاقه اجتماعی بود. این نتیجه از چارچوب نظری بندورا حمایت می‌کند که خودکارآمدی را سازه‌ای محوری در سازمان‌دهی رفتار، تنظیم هیجان و پایداری در فعالیت‌های اجتماعی می‌داند (Bandura, 1997). نوجوانانی که نیازهای بنیادین آنان ارضا می‌شود، احساس توانمندی بیشتری تجربه می‌کنند و این باور به توانمندی، آنان را به مشارکت اجتماعی فعال‌تر، همکاری مؤثر و کنش‌های نوع‌دوستانه سوق می‌دهد. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی که نقش واسطه‌ای خودکارآمدی در پیوند میان عوامل محیطی و پیامدهای اجتماعی را گزارش کرده‌اند، هم‌راستا است (Ataie, 2025; Moghanloo et al., 2017; Gabriel et al., 2025; Kim & Park, 2025; Nikooyeh E & Mohammadi Aria, 2025).

در تبیین این یافته می‌توان به مدل انتظار-ارزش اشاره کرد که باورهای خودکارآمدی را پیش‌شرط اساسی درگیری فرد در فعالیت‌های اجتماعی و تحصیلی می‌داند (Eccles & Wigfield, 2000). زمانی که نوجوانان خود را قادر به برقراری ارتباط، حل تعارض و ایفای نقش‌های اجتماعی می‌دانند، علاقه اجتماعی آنان تقویت می‌شود. بنابراین، خودکارآمدی به‌عنوان پل شناختی-انگیزشی، اثر نیازهای بنیادین روان‌شناختی بر علاقه اجتماعی را انتقال می‌دهد (Gabriel et al., 2025; Greco et al., 2022).

در مقابل، یافته‌ها نشان داد که خودکارآمدی نقش واسطه‌ای معناداری در رابطه بین سبک‌های فرزندپروری و علاقه اجتماعی ایفا نمی‌کند. این نتیجه نشان می‌دهد که سبک‌های فرزندپروری احتمالاً از مسیرهای مستقیم‌تری مانند کیفیت رابطه عاطفی، الگوگیری رفتاری و انسجام هیجانی بر علاقه اجتماعی اثر می‌گذارند، نه از مسیر ادراک توانمندی فردی. این تبیین با یافته‌های پژوهش‌هایی که نقش مستقیم فرزندپروری بر پیامدهای اجتماعی را گزارش کرده‌اند، همسو است (Hosseini Mayan Aliyah, 2022; Yaqoubkhani Ghiasvandi, 2020; Zokai Far & Mousazadeh, 2020). افزون بر این، در بافت‌های فرهنگی جمع‌گرا، علاقه اجتماعی ممکن است بیش از آنکه متأثر از باور فرد به توانایی‌های شخصی باشد، بازتابی از ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی و خانوادگی باشد (Markus & Kitayama, 2020; Tao et al., 2013).

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که علاقه اجتماعی نوجوانان محصول تعامل پیچیده عوامل انگیزشی درونی، شرایط تربیتی خانواده و سازوکارهای شناختی-هیجانی است. این نتایج از ضرورت اتخاذ رویکردی یکپارچه در مداخلات آموزشی و تربیتی حمایت می‌کند که به‌طور هم‌زمان بر ارضای نیازهای بنیادین روان‌شناختی، ارتقای کیفیت فرزندپروری و تقویت خودکارآمدی تمرکز دارد. چنین رویکردی می‌تواند بستر مناسبی برای رشد علاقه اجتماعی و در نتیجه ارتقای سلامت روان و انسجام اجتماعی نوجوانان در جوامع چندقومیتی فراهم آورد (Gholami et al., 2022; Saadati & Parsakia, 2023; Yang et al., 2016).

پژوهش حاضر با وجود یافته‌های ارزشمند، با محدودیت‌هایی همراه است. استفاده از ابزارهای خودگزارشی می‌تواند موجب سوگیری پاسخ‌ها شود. همچنین، ماهیت مقطعی پژوهش امکان استنباط روابط علیّ قطعی را محدود می‌سازد. تمرکز نمونه بر سه شهر و سه قوم ممکن است قابلیت تعمیم نتایج به سایر گروه‌های قومی و مناطق کشور را کاهش دهد. علاوه بر این، متغیرهای فرهنگی عمیق‌تر و عوامل زمینه‌ای نظیر وضعیت اقتصادی-اجتماعی خانواده‌ها به‌طور مستقیم در مدل پژوهش وارد نشدند.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی با بهره‌گیری از طرح‌های طولی و روش‌های چندمنبعی به بررسی پویایی روابط میان این متغیرها بپردازند. گسترش دامنه نمونه به سایر اقوام و مناطق جغرافیایی کشور و بررسی نقش متغیرهای فرهنگی، اقتصادی و آموزشی می‌تواند درک جامع‌تری از سازوکارهای شکل‌گیری علاقه اجتماعی فراهم سازد. همچنین مطالعه نقش سایر متغیرهای روان‌شناختی مانند تاب‌آوری، سرمایه روان‌شناختی و تنظیم هیجان در کنار خودکارآمدی پیشنهاد می‌شود.

نتایج پژوهش حاضر بر ضرورت طراحی برنامه‌های آموزشی و مداخلات روان‌شناختی در مدارس و خانواده‌ها تأکید دارد که بر تقویت رضای نیازهای روان‌شناختی نوجوانان، ارتقای مهارت‌های فرزندپروری مثبت و افزایش خودکارآمدی متمرکز باشند. اجرای کارگاه‌های آموزشی برای والدین، گنجاندن آموزش مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی در برنامه درسی مدارس، و توسعه خدمات مشاوره‌ای خانواده‌محور می‌تواند نقش مؤثری در ارتقای علاقه اجتماعی و سلامت روان نوجوانان ایفا کند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Altay, F. B., & Gure, A. (2019). Relationship Among the Parenting Styles of the Social Competence and Prosocial Behavior of the Children Who Are Attending to State and Private Preschools. *Journal of Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(4), 2712-2718. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1002872.pdf>
- Ataie Moghanloo, V., Pishvaei, M., Ataie Moghanloo, R., Bassaknezhad, S., & Mehri, B. (2017). Self-Efficacy, Social Acceptance and Locus of Control as Predictors of Social Interest Among Iranian Students. *Journal of Research Health*, 7(3), 810-817. http://jrh.gmu.ac.ir/browse.php?a_id=1118&sid=1&slc_lang=fa
- Bandura, A. (1997). Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annual review of psychology*, 52(1), 1-2. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>
- Bellussi, L., Mardala, M., Passali, F. M., Passali, G. C., Lauriello, M., & Passali, D. (2005). Quality of Life and Psycho-Social Development in Children with Otitis Media with Effusion. *Acta Otorhinolaryngologica Italica*, 25(6), 359-364. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC2639897/>
- Carmo, C., Oliveira, D., Brás, M., & Faísca, L. (2021). The Influence of Parental Perfectionism and Parenting Styles on Child Perfectionism. *Children*, 8(9), 777. <https://doi.org/10.3390/children8090777>

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2002). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PL1104_01
- Doroodahi, N. (2020). *The Effectiveness of Social Interest Training on Parent-Child Interaction and Adolescents' Self-Efficacy* [Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Faculty of Educational Sciences and Psychology]. <https://elmnet.ir/Article/10924872-77222/>
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2000). The Development, Testing, and Refinement of Eccles, Wigfield, and Colleagues' Situated Expectancy-Value Model of Achievement Performance and Choice. *Educational Psychologist Review*, 36, 51. <https://doi.org/10.1007/s10648-024-09888-9>
- Gabriel, U., Kim, J., & Taraldsen, J. (2025). The Role of Self-Efficacy and Social Belonging in Norwegian Upper Secondary Students' Interest in Gendered Occupations. *Social Psychology of Education*, 28, 109. <https://doi.org/10.1007/s11218-025-10068-y>
- Gadeyne, E., Ghequiere, P., & Oghena, P. (2015). Longitudinal Relations Between Parenting and Child Adjustment in Young Children. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 22, 347-358. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3302_16
- Gholami, M., Najafi Fard, T., Abasi, S., Aghaziyarti, A., & Ghorbani Kolkhvajeh, S. (2022). Comparing Social Interest Between Regular Students and Late Learners. *Assessment and Research in Applied Counseling*, 4(1), 23-34. <https://doi.org/10.61838/kman.jarac.4.1.3>
- Greco, A., Annovazzi, C., Palena, N., Camussi, E., Rossi, G., & Steca, P. (2022). Self-Efficacy Beliefs of University Students: Examining Factor Validity and Measurement Invariance of the New Academic Self-Efficacy Scale. *Frontiers in psychology*, 12, 498824. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.498824>
- Hosseini Mayan Aliyah, M. (2022). *The Relationship Between Perceived Parenting Styles and Social Interest in Students: The Mediating Role of Executive Functions* [Ferdowsi University of Mashhad, Faculty of Educational Sciences and Psychology]. https://jas.ui.ac.ir/article_18325.html
- Huber, J. (2008). *Reading in the Theory of Individual Psychology: A Collection of Later Writings*. New York & London. https://books.google.com/books/about/Readings_in_the_Theory_of_Individual_Psy.html?id=odZLwGRwI7QC
- Jafari, M., Parnian, L., Parnian, L., & Khajeh Noori, B. (2017). A Study of the Relationship Between Cultural Globalization and Individualism and Collectivism Among Youth: A Case Study of Shiraz City. *Applied Sociology*, 24(4), 43-66. https://jas.ui.ac.ir/article_18325.html
- Kim, Y. H., & Park, E. M. (2025). The Mediating Effects of Grit and Self-Efficacy in the Relationship Between Perceived Parental Positive Nurturing Attitude by High School Students and Adolescents' Happiness. *Korean Assoc Learner-Centered Curric Instr*, 25(1), 85-97. <https://doi.org/10.22251/jlcci.2025.25.1.85>
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (2020). Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological review*, 98(2), 224-253. <https://doi.org/10.1037//0033-295X.98.2.224>
- Nikooyeh E, S. S. A., & Mohammadi Aria, A. (2025). The Mediating Role of Cyberbullying, Self-Efficacy, and Parenting Styles in the Relationship Between Trait Emotional Intelligence and School Adjustment in Adolescents. *Journal of Cognition, Behavior, Learning*, 2(2), 11. <https://journalcbl.com/index.php/jcbl/article/view/192>
- Pouri Mohamad, M., & Mirhashimi, M. (2019). Predicting Social Interest Based on Fundamental Psychological Needs and the Emotional Climate of the Family. *Journal of Applied Research in Counseling*, 2(3), 35-53. https://www.jarci.ir/article_704455.html
- Saadati, N., & Parsakia, K. (2023). The Predictive Role of Parents' Marital Relationship Quality on The Adolescents' Psychological Capital. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies (JAYPS)*, 4(8), 139-146. <https://doi.org/10.61838/kman.jayps.4.8.16>
- Tao, A., Zhou, Q., Lau, N., & Liu, H. (2013). Chinese American Immigrant Mothers' Discussion of Emotions with Children: Relations to Cultural Orientations. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44, 478-501. <https://doi.org/10.1177/0022022112453318>
- Tuohy, E., Gallagher, P., Rawdon, C., Murphy, N., McDonnell, C., Swallow, V., & Lambert, V. (2025). Parent-Adolescent Communication, Self-Efficacy, and Self-Management of Type 1 Diabetes in Adolescents. *The Science of Diabetes Self-Management and Care*, 51(1), 73-84. <https://doi.org/10.1177/26350106241304424>
- Yang, R. (2024). The Influence of the Parenting Style on Children's Social Ability and Developmental Ability. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 33(1), 95-99. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/33/20231508>
- Yang, Y. C., Boen, C., Gerken, K., Li, T., Schorpp, K., & Harris, K. M. (2016). Social Relationships and Physiological Determinants of Longevity Across the Human Life Span. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 113(3), 578-583. <https://doi.org/10.1073/pnas.1511085112>
- Yaqoubkhani Ghiasvandi, M. (2020). *The Relationship Between Parenting Styles and Family Environment with Academic Achievement, with the Mediating Role of School Culture* [Shiraz University].
- Zokai Far, A., & Mousazadeh, T. (2020). The Role of Parenting Styles in Predicting the Social Development of Preschool Children Aged 5 and 6. *Journal of Social Psychology Research*, 10(37), 87-100. <https://sid.ir/paper/388351/en>